

[LaVanguardia] Serà més fàcil demostrar que Colom era català que italià

Autor: Rosa M. Bosch

Data de publicació: 18-10-2011

Els Colom catalans pertanyen a un reduït nombre de llinatges, cosa que facilita seguir la seva pista genètica

Si el descobridor d'Amèrica era italià és pràcticament impossible de demostrar a través de la genètica. Aquesta és la conclusió principal de l'estudi "Surname and I Chromosome in Southern Europe: a case study with Colom / Colombo" publicat a l'European Journal of Human Genetics i liderat pel biòleg i genetista de l'Institut de Biologia Evolutiva UPF-CSIC Francesc Calafell.

El debat sobre la procedència de l'almirall ve de lluny i encara que la hipòtesi més acceptada és que va néixer a Gènova han proliferat investigacions que rebutgen la història oficial i apunten el seu origen català. "Hi ha moltes evidències, sobretot lingüístiques, que qüestionen que Colom fos genovès i remarquen el seu origen català; ell seria Cristòfol Colom en lloc de Cristoforo Colombo. Durant la seva vida mai es van referir a ell com Colombo, abans de 1492, els seus contemporanis l'anomenaven Colombo i Colom i, després del primer viatge, es referien a ell amb la forma espanyola Cristòfor Colom. Va escriure en castellà amb errors lexicogràfics i cometia també errors fonètics típics d'una persona la llengua és el català ", apunten a manera d'introducció dels autors de l'article.

Els defensors de la hipòtesi d'un Colom català consideren que ha de ser la ciència la que resolgui la qüestió i determini la procedència del navegant. Per això, el Centre d'Estudis Colombins de Barcelona es va implicar a finals del 2005 i principis del 2006 a la presa de mostres de saliva d'unes 300 persones cognom Colom, de Catalunya, València, Balears i del sud de França, amb l'objectiu de contrastar el seu ADN amb el d'Hernando Colom, fill de Cristòfol. A Itàlia es va fer el mateix amb 114 persones cognom Colombo del nord del país, de Ligúria, Llombardia i el Piemont. L'objectiu era

veure si el cromosoma Y, l'únic que els homes hereten per via paterna, d'algun d'aquests Colom o Colombo coincidia amb el Hernando Colón. Aquest treball, coordinat per José Antonio Lorente, director del Laboratori d'Identificació Genètica de la Universitat de Granada, encara no ha culminat causa de la seva extrema complexitat pel precari estat de les restes d'Hernando Colom.

Abans de treballar amb restes tan antigues i intentar definir el seu cromosoma I, el punt de partida de l'estudi publicat a l'European Journal of Human Genetics era "plantejar-nos si realment podríem arribar a respondre la pregunta de l'origen de Colom", explica Francesc Calafell. La conclusió a la qual s'ha arribat és que si l'almirall era català hi ha força possibilitats de demostrar genèticament, no així en el cas que fos italià.

Les anàlisis genètics han determinat que els Colom dels Països Catalans descendeixen d'un reduït nombre de llinatges, de grups adscrits a una àrea geogràfica concreta. "Però el panorama amb els Colombo italians és absolutament diferent: tots els Colombo són completament diferents", precisa Calafell. Un dels motius, potser el principal, s'ha de buscar en l'orfenat Maggiore, de Milà, on des 1456 i fins a 1825 cognom amb el nom de Colombo als orfes que passaven pel hospici. Així que posaven Colombo a centenars, milers de nens, els pares tenien un altre nom. Quan s'intenta traçar una línia genètica dels Colombo tot es distorsiona, és summament complex seguir la pista. "La diversitat és tan alta en els Colombo de Ligúria que en una mostra de 48 individus trobem 36 haplotips diferents", indica l'estudi. Tot això implica que si l'almirall fos italià "seria molt difícil demostrar, si era català és més fàcil trobar coincidències genètiques amb els Colom actuals", afegeix Calafell.

L'autor de la primera teoria sobre l'ascendència catalana de Colom / Colombo va ser l'historiador peruà Luis Ulloa Cisneros, que el 1927 va defensar que el navegant pertanyia a la família Colom de Barcelona que havia lluitat contra Joan II, pare de Ferran el Catòlic, en la guerra de 1462-1472. Aquesta dada explicaria que l'almirall ocultés seus orígens familiars i així pogués demanar als Reis Catòlics els suports necessaris per emprendre la seva conquesta del Nou Món.

Rosa M. Bosch

La Vanguardia. Cultura | 2011.10.01 - 00:00 h